

Karel Votipka

ZLATNÍK, ŠPERKAŘ

„Každý šperk je pro mne především výzva – s některými kameny se rvu dny, týdny, vracím se k nim tak dlouho, dokud neproniknu jejich podstatou a nedám naplno vyniknout jejich duši.“

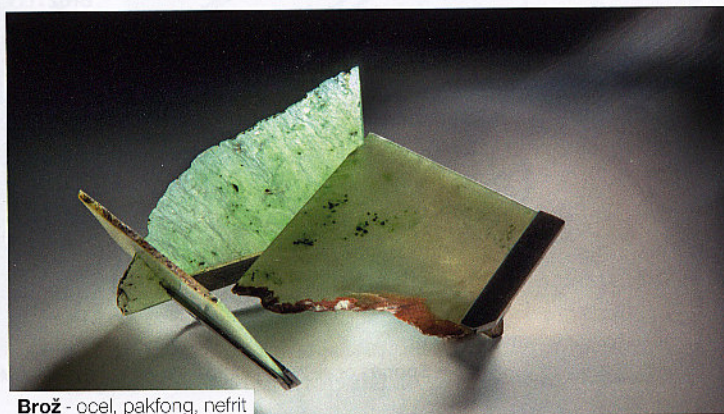
Jsou šperkaři, kteří milují diamanty... Karel Votipka miluje bulžník, chalcedon, nefrit... a také vltavín.

Prsten - ocel, sagenit

Prsten - ocel, zlato, křišťál, syntetický rubín

Brož - ocel, pakfong, nefrit

Zatímco diamanty se dají najít leckde napříč světem, vltaviny jen u nás. A až se vysbírají, další už nebudou. Osobitý pohled na kameny, osobitý přístup k nim od nalezení, vybroušení až po zasazení do šperku je přesně to, co činí Karla Votípku a jeho tvorbu jedinečným a nezaměnitelným. A jak sám přiznává, leccos vysvětluje jeho původní profese nástrojáře.

Když člověk zvládne strojařinu, nic už pro něj není problém, protože nástrojář ctí požadavek, že to, co vyrobí, musí fungovat, že si zkrátka musí poradit za všech situací, se všemi materiály. U šperkaře to znamená především to, že šperk musí být nositelný. Byť ty moje šperky bych nazval spíš plastikami nebo objekty, zásadu nositelnosti ctím i ve své umělecké tvorbě. Koneckonců řeč je o designu, což znamená na jednu stranu esteticky hodnotný předmět, ale i jeho užitek – čili šperk musí dobře vypadat, ale také musí být uzpůsoben k nošení. A stejně jako nástrojář musím pracovat přesně, aby všechno sedělo, zapadalo do sebe.

Vzpomenete si ještě na své úplné šperkařské začátky?

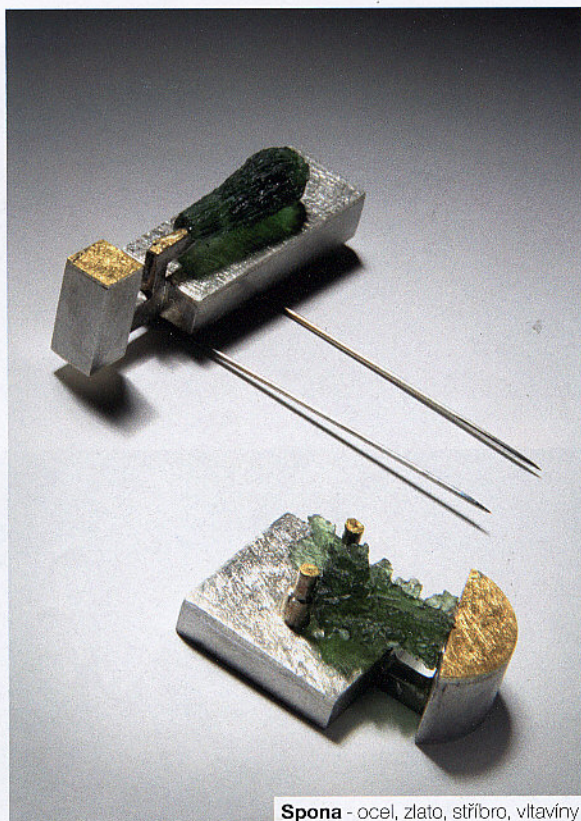
Jak by ne, dokonce bych řekl, že komerčně jsem byl tenkrát úspěšnější než dnes. Někdy v letech 1983 – 1984 jsem začal dodávat své šperky do Díla, nejprve pár

Vycházím z toho, že stejně jako například socha i šperk by měl dobře vypadat ze všech stran.

kousků, pak více. I když tam byla docela přísná kontrola, ukázalo se, že ty moje jsou dobře prodejné. Byly to spíš jednodušší věci, s kamínky, více se to podobalo klasickému šperku. Až časem jsem se dopracoval, nebo spíš propracoval k drobným plastikám nebo chcete-li objektům.

Proč jim vlastně říkáte objekty nebo plastiky?

Vycházím z toho, že stejně jako například socha i šperk by měl dobře vypadat ze všech stran. Z každého úhlu, protože kámen si to zaslouží, pokaždé vlastně vypadá trochu jinak.

Spona - ocel, zlato, stříbro, vltavíny

Brož - ocel, pakfong, nefrit

Brož - ocel, onyx

O vašich oblíbených kamenech píšu v úvodu – proč právě onyx?

Snažím se kamenům, které zpracovávám do šperku, dát cosi jako druhou dimenzi, ukázat je jinak, než jsou všeobecně známe. Takový vltavín většina šperkařů nechá v původní podobě, jen ho omotá drátem. Je pak skoro černý a nevynikne jeho krásně zelená barva. Má v sobě něco tajemného a zvláštní dynamiku. Když před miliony let profrčely tuny skelné hmoty roztavené dopadem obrovského meteoritu vzduchem až na naše území, dopadly v různých podobách. Některý kus byl ještě měkký, jiné se po dopadu roztípily, některé se srazily – z těch jsou dvoubarevné kusy. Podle kyselosti půdy vznikly různě hluboké skulptace. Vltavín omotaný drátkem je jak vlaštovka v kleci, bez života, bez pohybu – alespoň takový je z něj pocit. Aby získal svobodu, lepím vltavíny na čep jako perly a pod ně dávám stříbrné nebo zlatené destičky, které odrážejí světlo do kamene a zdůrazní to jeho úžasnou barvu, opticky ho to odlehčí a dá mu iluzi pohybu.

Soudím, že inspiraci pro své šperky-objekty hledáte a nacházíte hlavně v přírodě.

Samozřejmě v přírodě, ta je nejhlubší studnicí dokonalosti, třeba taková pavučina – dokonalý vynález!... A pak také v historii, protože co si budeme povídat, všechno už tady bylo. Jen si to přiznat, nebo o tom aspoň vědět.

Základem veškeré mé tvorby je výzva, snaha vyrovnat se s něčím náročným, zdánlivě neřešitelným.

Dneska nikdo moc nekouká do historie, takže se objevuje, co už bylo dávno objevené. Když se o historii daného oboru zajímáte, zjistíte, co všechno už se před tisíci lety vyrábělo, co dokázali Etruskové, Egypťané – to jsou ty pevné základy, které tvořily celé generace řemeslníků. Zlatnické řemeslo se vyvíjelo, rostlo, vznikaly nové technologie... a na těch dnes můžeme stavět.

Takže už dnes nemůže vzniknout něco úplně nového?

Podle mne se vývoj víceméně zastavil art decem, od té doby se už jen všechno opakuje, zdokonaluje, objevují se nové prvky, ale možností vytvořit něco převratného, těch už moc nemáme. Vezměme si takové rituální nože z doby kamenné, byly už tenkrát dokonale opracované, s navrtanými dírkami, sice dodnes nikdo neví, co měly symbolizovat, ale jsou úžasné – ty moje nefritové šperky k nim vlastně nemají až tak daleko.

Prsten - ocel, stříbro, zlato, vltavín

Přesto jsou ty vaše nefritové šperky jedinečné – v čem?

Pravdou je, že pokud vím, nikdo nic podobného nedělá. On totiž nefrit je hodně problematický kámen, těžko se opracovává, málokdo ho umí leštit. A já ho řezu na tenoučké destičky, které sesazuji do různých kompozic.

Už víte, co bude po vašich nefritových brožích následovat, nosíte něco konkrétního v hlavě?

Základem veškeré mé tvorby je výzva, snaha vyrovnat se s něčím náročným, zdánlivě neřešitelným. Nefritové šperky jsem připravil pro výstavu v galerii Kus kovu (Karel Votipka měl jen v zahraničí více než 35 samostatných výstav – pozn. autora). Teď bych rád brousil z nefritu malé mističky, a to je další výzva. Potřebuji k tomu speciální brusné kotoučky, mističky budou tenké tak 1 mm, to už vyžaduje zvláštní nástroj. A protože bych rád, aby do sebe různě zapadaly, byly do sebe zaklesnuté, musí mít i dokonale přesný řez do oblouku – což je další výzva... Nefrit je krásný kámen, ale až tence nařezaný a vyleštěný ukáže svou dokonalou strukturu, kresbu, je průsvitný, lehoučký, prostě jiný, než ho znáte.

Takže vaše tvorba tak nějak plynule přechází z jedné výzvy do druhé.

Dá se to tak říct, někdy je to ale vyložené věc náhody. Třeba mi něco upadne, spojí se mi dva kameny a já všeho

nechám, abych je zpracoval alespoň do stavu, abych se k nim mohl kdykoli v budoucnu vrátit, dopracovat je a třeba i něco nového vymyslet.

Tvoříte také na zakázku?

Ano, hodně. Mám své stálé zákazníky, nebo hlavně zákaznice. Známe se třeba 10 let, vědí, co ode mne mohou čekat, a já jim zase tak trochu vidím do hlavy, takže vymyslím a vytvořím něco, co se jim určitě bude líbit. Většinou to probíhá tak, že si třeba z dovolené přivezou zajímavý kámen a chtějí ho zasadit do šperku. Zpravidla všechno ostatní nechají na mně, vidí až výsledek. Snad s výjimkou náhrdelníků, ty vyžadují aspoň jednu zkoušku, nebo náušnic, u prstenu velikost odhadnu podle stavby ruky.

Takže žádné nákrsky?

Ne, kreslím si jen občas nějaký nápad, momentální pocit, co mě v tu chvíli zaujalo. Pak to třeba na pár let odložím, ale později si jaksi podvědomě vzpomenu, co to bylo, a začnu ten letmý nápad zpracovávat.

Dá se vůbec u takového šperku stanovit jeho hodnota?

Tak hodinovou sazbu opravdu nemám. Nedělám klasickou zlatničinu a stejně jako třeba malíř nebo sochař nepočítám hodiny. Jen musím vyjít z konkrétního materiálu, který má různou hodnotu, takže si na samém počátku stanovíme se zákazníkem cenový limit, ve kterém se pak pohybuji a který zásadně nepřekračuji. Občas mívám trochu problém s novým zákazníkem, který neví, co přesně chce ani co může čekat ode mne. Dokonce někdo se mých šperků i trochu bojí, jsou většinou větších rozměrů, nápadné, lidi je okukují...

Máte pro nás něco zajímavého na závěr?

Tak co byste řekla třeba bulizníkovi? To je další můj oblíbený kámen, nedoceněný, a přitom už ten roztomilý název Nebo hadec – metamorfovaná hornina, také nedoceněná, přitom dokonale dekorativní, má úžasné vzory, když ho vyleštím, září v něm hvězdičky granátů, tvoří ho různé tvrdé vrstvy – to jsou mé další výzvy do budoucna. A jistě k nim časem přibudou další. •

Prsten - ocel, zlato, záhněda, australský opál